

K práci své připojil autor velmi podrobný rejstřík, kde neobmezil se pouze na přehled jmen, nýbrž přihlédl i k věcem. V rejstříku tom uplatnila se zvláště rozsáhlá Sedláčkova znalost historické topografie českých zemí. Pouze pokud se týče lužických míst, nelze souhlasiti s autorem. Autor totiž pravidelně uvádí je pod starými tituly na př. Lubraz, Summerfeld, Bischofswerd, Czuche a p., kdežto přece každý bude je hledati spíše buď pod novými německými Lieberose, Sommerfeld, Bischofswerda, Zauche anebo — což považují pro česká díla za lepší — pod srbolužickými Luboraz, Žemr, Biskopicy (ne Biskupice), Něwa (ne Niva) a p. Při tom je zároveň nutno přidržeti se jednoho nebo druhého způsobu pravidlem, neboť jinak, cituje-li se jednou pod slovanským názvem a podruhé pod německým a vzájemné odkazy chybí, užití díla se silně stěžuje. — Někde tato nedopatření povedou ke zmatkům, jako na př. Sare, Sohre, Žďár, Luž Zh[ořecko] a také pod Sohre etc. — Jedná se o Sohra, které jest dvojí, jedno na Zhořecku se srbským názvem Žarow, druhé na Budyšínku se srbským označením Ždžař. Podle souvislosti jde patrně o první Sohra, takže označení Žďár není správné.

Několika těmito upozorněními nemá snad býti dotčeno ceny a významu knihy Sedláčkovy. Jak již svrchu praveno, jedná se o velmi důležitý příspěvek k našim dějinám, v němž autor uložil velikou práci, o které m pracoval, jak patrně, s neobyčejnou pílí, a ve kterém sebral materiál nad obyčej hojný. Významu toho nedotknou se některá nedopatření svrchu uvedená, která při větších pracích podobných snadno se stanou. — Přejeme autorovi, aby mohl ještě dlouhou řadu prací z bohatého svého materiálu publikovati.

J. Kapras.

Čelakovský J., Registra soudu komorního z let 1519—1524. Archiv český sv. XXXII. V Praze 1915. Stran VI. a 731.

Veliký význam zápisů komorního soudu uznal již Palacký, vydav ve čtvrtém svazku Archivu českého (str. 263—328) vybrané nálezy jeho z let 1471—1479. Po smrti Palackého ujal se této látky převahou právně historické Čelakovský. Prozkoumaj ji důkladně sepsal monografii tohoto svého času nejvyššího královského soudu (Soud komorní za krále Vladislava II., Právník 1895; zvl. ot. str. 62) konkurujícího i se soudem zemským a přikročil k vydávání zachovaných památek jeho soustavným způsobem. Za života svého vydal zápisy komorního soudu z let 1472—1519 v Archivu českém VII. 446—568 (1887), VIII. 396—480 (1888), IX. 455 až 560 (1889), X. 441—560 (1890), XIII. 1—596 (1894), XIX. 1—475 (1901). Vydávání akt komorního soudu bylo jednou z posledních prací, kterou se Čelakovský krátce před svou smrtí zabýval. Jeho práci vytištěna ještě akta z let 1519—1524. Teprve nyní, rok po jeho smrti, vychází tento díl péčí redaktora Archivu českého profesora Friedricha, který opatřil ho krátkou předmlouvou a patrně, ač to zvláště neuvádí, sestavil rejstříky, velmi obšírné a podrobné. Dovídáme se zároveň z předmluvy, že professor Friedrich ukončí úkol, který si svého času Čelakovský při vydávání akt komorního soudu vytkl, a přivede vydání až do vymření rodu Jagelov-

ského. — Tím způsobem budou akta ta tvořiti uzavřený celek, který bude důležitým pramenem pro poznání celého právního rozvoje tehdejší doby.

J. Kapras.

Fischel Alfred v., Erbrecht und Heimfall auf den Grundherrschaften Böhmens und Mährens vom XIII. bis zum XV. Jahrhundert. Archiv für oesterreichische Geschichte 106. sv. (1915), str. 241—288.

Otázka dědického práva poddaných v době předhusitské jest otázkou dosud dosti neobjasněnou, a při poměrně dosti malém a skrovném materialu sotva jasného výkladu dojde. Také práce Fischlova otázky dědického práva jen málo se dotýká a spíše práva odúmrtého se drží, nepřinášejíc celkem ničeho nového, mimo otisk privilegia pro Chomutov z roku 1497. To, co nám Fischel ve své práci správného praví, vyložili již jiní také, naposledy Krofta v Agrárním archivu (I.—II.), jehož práci Fischel vůbec nezná, právě tak jako necituje nikde Kalouskovy sbírky pramenů selských a celé řady jiných prací.

Myšlenkový postup práce jest asi tento: Na počátku sedlák sedící na právu českém neměl práva dědického vůbec, pozdější sedlák na právu emfyteutickém či německém sedící měl smlouvou zaručené právo dědické. Při vyrovnávání obou práv zhoršilo se dědické právo selské, a nemalou měrou přispívalo prý k tomu královské právo odúmrté na statcích svobodných, které páni na svých statcích napodobovali. — Koncem XIV. století jest vlivem církevním patrna reakce proti vrchnostenské odúmrti, jeví se v privilegiích rozšiřujících selské právo dědické a případně i volné testování poskytujících.

Kdyby byl autor prohlédl si několik pojednání o selských poměrech ve Slezsku nebo v Lužici, byl by viděl, že vývoj tam byl obdobný, ačkoliv poměry odúmrtí byly v obou zemích vzhledem k platnosti saského práva zemského podstatně jiné. Ale i s tím, co praví autor o královském právu odúmrtém u nás, polemisuje na některých místech s Brünneckem (str. 256 a n.), nikterak nelze souhlasiti. Stejně nutno pochybovati o tom, že privilegium 1311 znamená předskok Moravy proti Čechám (str. 257). Zdravý úsudek logický musí vésti prostě k tomu, že podobné privilegium jistě dostali čeští stavové také, neboť na nich králi Janovi záleželo jistě více nežli na moravských. Nebylo to ovšem někdy citované z roku 1310.

Je pravda, že vsi i města kolonisační jsou stejným zjevem kolonisačním, pro který platily v počátcích stejné zásady právní (mimoходом řečeno, nebyla tu však města vzorem pro venkov, jak tvrdí Fischel mylně str. 245), avšak záhy se vývoj právní obou zjevů rozcházel i v soukromém právu, nejen v organizaci, takže není přípustno beze všeho přejímati jednotlivé zásady městského práva jako platné i pro právo vesnické. — Samospráva vesnická byla nadmíru obmezena, vlastně vztahovala se jen na hospodářské věci, takže při nedostatku pramenů a dokladů nelze tvrditi, že přísežní vesničtí byli voleni do obcí samých (str. 246). Spíše jest pravdě podobno, že tito přísežní podobně jako ve Slezsku (srov. Rachfahl, Zur Geschichte der Grundherrschaft in Schlesien, Z. Savigny St. f. RG. Germ. XVI.) byli